

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ

Міляк Ірина Ярославівна

УДК 657

СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОБЛІКУ, ЗВІТНОСТІ Й
ОПОДАТКУВАННЯ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ (НА
ПРИКЛАДІ ТОВ «АКВАСТРАДА»)

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

АВТОРЕФЕРАТ

на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»

Тернопіль – 2019

Дипломною роботою за ОКР «Магістр» є рукопис.

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку та аудиту Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Павликівська Ольга Іванівна
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя;

Завідувач кафедри
бухгалтерського обліку і аудиту

О.С. Білоус

Захист відбудеться “26” грудня 2019 р. о 9⁰⁰ годині на засіданні екзаменаційної комісії за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» Тернопільського національного технічного університету за адресою: 46000, м. Тернопіль, вул. Танцорова 2, ауд. 24.

З дипломною роботою за ОКР «Магістр» можна ознайомитись на кафедрі бухгалтерського обліку і аудиту Тернопільського національного технічного університету за адресою: 46000, м. Тернопіль, вул. Танцорова 2.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Протягом довгого історичного періоду економісти, історики й політичні діячі всіляко применшували роль малого бізнесу в економіці. Окрім того, незважаючи на внесок працівників малих підприємств у розвиток суспільства, донедавна до них ставилися без належної поваги. Хоча еволюція вільної ринкової економіки створила чимало можливостей для всіх видів підприємницької діяльності, проте спочатку малий бізнес не мав особливих переваг. Але прогресивні політики усвідомили, що ринкова економіка сприятиме конкурентоспроможності вітчизняних виробників, матиме вирішальний вплив на всю економіку, хоча, водночас, висловлювали побоювання щодо закриття державних підприємств і втрати робочих місць через банкрутство неприбуткових підприємств.

Кількісне зростання малих підприємств та ефективність їх діяльності в значній мірі залежать від організаційно-правового та інформативно-аналітичного забезпечення, основу якого складає створення стабільної законодавчої бази, єдиної податкової політики, належної організації бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Над проблемами ведення і організації обліку на підприємствах малого бізнесу працювали такі вчені: Ф.Бутинець, Д.Костюк, К.Ляпіна, М.Матвіїв, О.Савченко, О.Блінова, В.Герасимчук, О.Кузьмін, С.Реверчук та ряд інших.

Насамперед, слід зазначити, що малий і середній бізнес в перехідних економіках виконує низку специфічних соціально-економічних функцій: сприяння процесам демонополізації, приватизації та роздержавлення економіки, вивільнення великих підприємств від виробництва нерентабельної для нього дрібносерійної та штучної продукції, збільшення тим самим ефективності їхньої діяльності, підвищення гнучкості виробництва, зменшення комерційного ризику; забезпечує стабільність суспільства, всебічне сприяння розвитку людського капіталу; забезпечення додаткових робочих місць, надання роботи працівникам, вивільненим в ході реструктуризації великих підприємств; залучення до економічного обороту матеріальних, природних, фінансових, людських та інформаційних ресурсів, які „випадають” з поля зору великих компаній; поліпшення становища на ринках шляхом забезпечення еластичності їхньої структури, врегулювання попиту, пропозиції і цін; сприяння процесу демократизації суспільства, раціоналізації системи економічної організації та управління.

Отже, малий бізнес покликаний відіграти в трансформаційній економіці важливу системоутворюючу роль, і його збалансований розвиток є стратегічно важливим завданням.

Практика показує, що започаткування власного бізнесу, окрім складності вибору напряму діяльності, та формулювання цілей фірми змушують проходити багатоступеневу систему реєстрації та започатковувати самостійну діяльність під наглядом численних контролюючих і фіскальних органів, а часто-густо – і „самодіяльних” угруповань.

Актуальність даної теми визначається не лише через існування різних думок щодо недоліків, труднощів, механізмів та перспектив розвитку малого бізнесу в Україні, але й через ряд новітніх реалій в економіці країни в цілому, особливості інтеграційних та інвестиційних процесів.

В Україні настільки часто змінюються законодавчі акти, які регулюють діяльність та систему обліку на малих підприємствах, тому метою даної роботи є узагальнення теоретичних викладок щодо розвитку малих підприємств в умовах перехідної економіки та визначення їх місця в економіці нашої країни, а також, вивчення методики обліку, аналізу і аудиту та їх специфіки на підприємствах малого бізнесу.

Відповідно до поставленої мети у випускній роботі визначено й вирішено такі завдання:

- вивчити й дослідити умови становлення та етапи історичного розвитку малих підприємств;
- Опрацювати та узагальнити світовий досвід вирішення теоретичних і практичних питань методики й організації бухгалтерського обліку для формування інформаційної бази управління підприємством;
- Визначити структурну побудову бухгалтерського обліку на малих підприємствах;
- Запропонувати збалансовану систему показників для інформаційного забезпечення системи управління малим підприємством;
- запропонувати і обґрунтувати комплекс вимог до вихідної інформації системи бухгалтерського обліку з метою управління підприємством.

Предметом дослідження є діюча методика обліку, аналізу і аудиту на підприємствах малого бізнесу, механізми формування, функціонування та розвитку малих підприємств на сучасному етапі розвитку.

Об'єктом дослідження є система обліку, аналізу і аудиту на ТОВ «Аквастрада».

Методи дослідження. Теоретичною основою цього дослідження є низка загальнонаукових методів, що базуються на діалектичному методі пізнання та об'єктивних законах економіки. Зокрема, в процесі розв'язання поставлених завдань дослідження використовувались: системний і комплексний підходи, індукція, дедукція, експертних оцінок і кількісного аналізу, моделювання.

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі та нормативні акти, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з теорії, методології та організації бухгалтерського обліку на малих підприємствах, аналізу, управління, матеріали періодичних видань і науково-практичних конференцій.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення і пропозиції, використані при опрацюванні конкретних методичних рекомендацій організації бухгалтерського обліку на малих підприємствах умовах застосування інформаційних систем управління на досліджуваному підприємстві.

Структура дипломної роботи. Дипломна робота складається із вступу, шести розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету і задачі дослідження, об'єкт і предмет дослідження, практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі “Теоретичні аспекти побудови бухгалтерського обліку на малих підприємствах” зосереджено основну увагу на особливостях організаційно-правової діяльності малих підприємств. Визначено принципи оподаткування суб'єктів малого підприємництва та державне регулювання малого бізнесу в Україні.

У другому розділі – “Методика обліку за спрощеною системою” визначено принципи організації спрощеного обліку та особливості поточного обліку на підприємстві. Досліджено облік капіталу та зобов'язань та узагальнення інформації у звітності.

У третьому розділі – “Аналітичні процедури в управлінні малими підприємствами” оцінено принципи організації аналізу СМП. Розкрито особливості використання аналітичної інформації в процесі прийняття рішень.

У четвертому розділі – “Аналіз результатів діяльності ТОВ «Аквастрада» здійснено загальну оцінку динаміки результатів підприємства. Проаналізовано прибуток підприємства.

У п'ятому розділі – “Оцінка показників рентабельності» розраховано показники загальної рентабельності та показники часткової рентабельності підприємства.

У шостому розділі – “Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях” оцінено стан охорони праці на підприємстві, а також проаналізовано виконання завдань щодо захисту запасів продовольчих і промислових товарів від забруднення радіоактивними, отруйними речовинами і бактеріальними засобами.

ВИСНОВКИ

У результаті написання дипломної роботи розглянуто та узагальнено організаційно-методологічні аспекти обліку, аналізу і аудиту на підприємствах за спрощеною системою, що призвело до отримання наступних результатів:

За 2017 рік валюта балансу ТОВ «Аквастрада» збільшилась на 816,3 тис. грн. або на 40 %. У 2017 році збільшились необоротні активи – на 671,4 тис. грн.. або 35%, через придбання основних засобів на 636 тис. грн.. або на 36% та інших необоротних активів – на 35,4 тис. грн.. або на 61%, що свідчить про зниження мобільності капіталу ТОВ «Аквастрада».

У даний період зросла вартість оборотних активів – на 144,9 тис. грн. або 166%. Такий ріст зумовлений збільшенням обсягів дебіторської заборгованості на 159,3 тис. грн. або 856%.

У 2017 році знизилась вартість виробничих запасів на 11,7 тис. грн.. або 18%, що оцінюється позитивно. За цей же період зріс власний капітал ТОВ «Аквастрада» на 670,7 тис. грн.. або на 35% та поточні зобов'язання – на 178,5

тис. грн. або на 390%, що свідчить достатній рівень автономії та фінансову незалежність.

За 2018 рік валюта балансу ТОВ «Аквастрада» збільшилась на 48,1 тис. грн.. або на 1%. У 2018 році збільшились необоротні активи – на 35,4 тис. грн.. або 1%, через придбання основних засобів на 50,1 тис. грн.. або на 2%. Вибуття інших необоротних активів призвело до зменшення необоротних активів на 14,7 тис. грн.. або на 1% ТОВ «Аквастрада».

У даний період зросла також вартість оборотних активів – на 12,7 тис. грн.. або 5%. Такий ріст зумовлений збільшенням обсягів виробничих запасів на 35,1 тис. грн.. або 65% та грошових коштів – на 6,5 тис. грн.. або на 1083%.

Дебіторська заборгованість за товари у 2018 році знизилась на 28,9 тис. грн. або 16%. Скорочення темпів дебіторської заборгованості свідчать про мобільність оборотних активів ТОВ «Аквастрада».

За цей же період зріс власний капітал ТОВ «Аквастрада» на 125,7 тис. грн.. або на 4% при зниженні поточних зобов'язань – на 101,5 тис. грн.. або на 45%, що свідчить про збільшення рівня автономії.

Вертикальний аналіз підтверджує попередній результат. Зросла питома вага дебіторської заборгованості у 2017 році та знизилась у 2018 році, знизилась питома вага запасів у 2017 році та зросла у 2018 році, зросла питома вага поточних зобов'язань у 2017 році та знизилась у 2018 році, знизилась питома вага непокритого збитку у 2018 році.

Сума реальних активів ТОВ «Аквастрада» у 2016 році становила 1977,5 тис. грн., у 2017 році — 2637,2 тис. грн., у 2018 році – 2707,7 тис. грн., тобто збільшилась у 2017 році порівняно із 2016 роком на 959,7 тис. грн., а у 2018 році порівняно із 2017 роком – на 70,5 тис. грн. Питома вага реальних активів знизилась із 94 % у 2016 році до 93% — у 2017 році, а у 2018 році зросла порівняно із 2017 роком на 1%. Темп зростання активів у 2017 році становить 133%, майна – 140%, у 2018 році – 102%, майна – 101%.

Ваги реальних активів у 2018 році на 1% є позитивною, однак випередження темпу зростання активів у порівнянні з темпом зростання майна в на 1% не сприяють покращенню якості балансу.

Власні оборотні кошти ТОВ «Аквастрада» у 2017 році скоротилися на 33,6 тис. грн. або 19%, що обумовлене збільшенням необоротних активів. У 2018 році власні оборотні кошти ТОВ «Аквастрада» збільшилися на 114,2 тис. грн., що обумовлене ростом власного капіталу на 125,7 тис. грн. та забезпечення наступних витрат – на 23,9 тис. грн.

На ТОВ «Аквастрада» у 2018 році відбулося покращення результатів порівняно з даними 2017 року. Це зумовлено ростом доходів. Скорочення результату у 2017 році зумовлено зростанням інших операційних витрат із 412,1 тис. грн. у 2016 році до 483,6 тис. грн. у 2017 році.

Аналіз структури збитку дає змогу визначити, що основну частину збитку як у 2018 році, так і у 2017 та 2016 роках становить собівартість.

Фінансовий результат, від основної діяльності у 2018 році дещо збільшився на 5,8 тис. грн. або 9,8%, що зумовлено ростом доходів, а у 2017

році порівняно із 2016 роком зменшився на 50,1 тис. грн. або 84,92%, що оцінюється негативно.

Збиток у 2017 році зріс на 50,1 тис. грн., про що свідчить ріст собівартості та її складових у 2017 році. Збиток у 2018 році зменшився на 5,8 тис. грн. Про зниження збитку свідчить зменшення собівартості на 5% в порівнянні із 2017 роком.

Підприємство протягом років отримує збитки. Про це свідчать дані показників збитковості активів. Зазначені розраховані види збитковості за 2018р. зросли в порівнянні з аналогічними показниками збитковості 2017 р. Така тенденція вказує на не комплексне використання матеріальних ресурсів та власного капіталу. Рентабельність реалізації та загальна рентабельність у 2018 році має тенденцію до збільшення порівняно із 2017 роком, що свідчить про наближення планових розрахунків реалізації продукції, її собівартості до фактично здійснених.

АНОТАЦІЯ

Міляк І.Я. Спрощена система обліку, звітності й оподаткування та можливості її удосконалення (на прикладі ТОВ «Аквастрада»). – Рукопис.

Дипломна робота за спеціальністю 071 - Облік і оподаткування. – Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль, 2019.

Дипломну роботу присвячено теоретичним і практичним питанням обліку та аналізу на підприємствах малого бізнесу. Уточнено економічну сутність категорій “мале підприємство”, “малий бізнес”. Запропоновано основні напрями удосконалення методики обліку на підприємствах малого бізнесу. Систематизовано фактори, які впливають на вирішення облікових задач для одержання достовірної і своєчасної інформації про операції на підприємствах малого бізнесу. Розроблено рекомендації з впровадження автоматизованої системи обліку на малих підприємствах.

Ключові слова: бухгалтерський облік, розрахунки, малі підприємства, оподаткування.

ANNOTATION

Milak I.Ya. Simplified system of accounting, reporting and taxation and possibilities for its improvement (for example, Akvastrada LLC). - Manuscript.

Thesis for the specialty 071 - Accounting and taxation. - Ivan Puliuyi Ternopil National Technical University. - Ternopil, 2019.

The diploma thesis is devoted to theoretical and practical issues of accounting and analysis at small business enterprises. The economic essence of the categories "small business", "small business" is specified. The basic directions of improvement of the accounting methodology at small business enterprises are offered. The factors that insist on solving accounting problems in order to obtain reliable and timely information on operations at small businesses are systematized. Recommendations for the implementation of an automated accounting system for small businesses have been developed.

Keywords: accounting, calculations, small business, taxation.